



Tábor Nikolaj, metoda autobusu

1. Co si představíte o táboru, který se jmenoval Nikolaj?
2. Jak s Vaší představou souvisí autobus?
3. V jáchymovské křížové cestě je tábor zastoupen menhirem ↓, popište jej (tvar, části)
4. Navrhněte domněnku, proč jej sochař vytvořil zrovna takto?



Bylo by možné vyzkoušet „metodu autobusu“, „metodou“ ujdeme kus, Vy byste (i s někým dalším?) hráli dozorce... teprve pak je seznámíte, o co vlastně šlo. Diskuse nad pocity účastníků.

Koridory

Některé šachty byly umístěny přímo v objektu tábora, k jiným se muselo projít "koridorem" mezi šachtou a táborem. Koridory vedly neupraveným terénem. V zimě nebyly prohazovány od sněhu. Museli je prošlapávat vězni, při cestě do práce, z práce, chodili v propocených fáracích oblecích. Mimořádný byl koridor na táboře Nikolaj. Vězni v táboře nastoupili, byli spočítáni. Seřazeni do pětistupu a namačkáni jeden na druhého, obtočeni lanem. Přezdívkou pochodu byly různé. Např. "pochod buzerantů" či "ruský autobus". Při cestě na šachtu šli vězni relativně suší. Sušárna byla na táboře. Při cestě zpátky, ti, co vyfárali první, zůstali venku na mraze a čekali, až poslední vězeň vyjede z hlubiny. Pobyt v mokrých šatech i hodinu při teplotě až 25 stupňů mínus.

Karel Pecka, Motáky nevěstnému (ukázka, upraveno):

Pětky zezadu neochotně postupovaly vpřed, celý útvar se smrskával jako hmota presovaná tlakem lisu. „Ještě dorazit! Těsně za sebe. Na doraz!“ pořvával velitel eskorty, dokud se had útvaru neslil do hutné masy bez jediné mezery, kam by se vešla dlaň. „Lano!“ „Bestie,“ šeptl Babiak vedle Svobody. „To jsou přece bestie žíhaný.“ Brigadýr oběhl kolem dokola s vrátkem. Lanem odvíjeným z bubnu vrátku omotal útvar jako balík, konce lana sepnul visacím zámkem a klíček předal veliteli. Ten přešel k čelné pětici a zavelel na odchod. První pětice se napřely dopředu, zadním se lano zařízlo do boků, až ztrácely dech. Vězni si šlapali po nohách, smýkalo to jimi, ale padnout nemohli, jak byli těsně natlačeni jeden na druhého. První polovina trasy vedla po odbočce k závodu, druhý úsek pokračoval přímo po okresní silnici. Celou cestu lemovalo po obou stranách vysoké drátěné oplocení.



Jiří Mucha, Studené slunce (ukázka, zkráceno):

Sběrný tábor Ostrov. Odtud se dělí transporty na jednotlivé jáchymovské lágry. Spousty otrhaných lidí čekají, co bude dál. A za drátem jsou černé nepřátelské hory. Je to fantastické. Jako hrůzný pohled do světa budoucnosti. Černé hory kolem dokola, víchr, déšť a ze strážních věží neustále namířené hlavně automatů. Nikolaj je nejhorší. Vysoko v horách, zima, každou chvíli přestřelky, mrtví. Velké baráky, spousty lidstva, střílny každých padesát metrů. A vojna jako řemen. Tábor je hermeticky uzavřen dvojím hrazením z ostnatých drátů a do předpolí celou noc praží reflektory. Po večerce nikdo nesmí z baráku. Stráže okamžitě střílejí. Uprostřed tábora ošklivé, zlé místo. Korekce. Od lágrů k šachtám vedou kilometrové tunely z dvojitého ostnatého drátu, kamenité, strmé. Tudy nás ženou do práce jako lvy do arény. Kolem strážní s automaty, křičí, pohánějí. Máme oblečení žoldněřů z třicetileté války. Černé holínky, kalhoty, kabáty s širokými dvojitými rameny a velrybářské klobouky. Roboti, kterým nejsou vidět tváře, masa. Nastupujeme ve tmě, liják a víchr nás otlouká, stojíme hodiny jako černé balvany. Tady přestává legrace. Reflektory na nás upírají svá oslepující oka a celé hory jsou osídlené klecemi s tisíci robotů. V noci jsme se třikrát probudili palbou z automatů. Ve čtyři poplach a hodinový nástup. Tohle není tábor, to je fronta! Měsíce a měsíce si člověk říká: To přece je nesmysl! Přece nezůstanu nekonečně v tomhle podsvětí. Člověk hledá únik, věří, že uniknout lze, až se jednoho dne přesvědčí, že mříže klece drží všude stejně pevně a že není kudy ven, pouze dlouhé, nekonečné čekání. Minuty se zdají být dny. Týdny se protáhnou na roky.

<http://www.pametnimista.usd.cas.cz/jachymov-pametni-kameny-tzv-krizova-cesta-ke-svobode/>
<https://www.palfi.cz/clanky/pamatky-a-zajimavosti-jachymova/jachymovske-pracovni-taboru/tabor-vrsek.html>
<http://www.politictivezni.cz/pozustatky-pracovniho-tabora-nikolaj.html>
<http://www.politictivezni.cz/historie-pracovniho-tabora-nikolaj.html>
<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1503/091-102.pdf>, <https://www.youtube.com/watch?v=ClbBQtq9ED4>
<https://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&rt=19>

Lenka DRECHSLEROVÁ, *Jáchymovské doly ve vzpomínkách pamětníků*. Magisterská práce, FF MU Brno 2017.

Jiří MYRONIUK, *Trestanecký tábor Rovnost 1949-1961*. Magisterská práce, FF UJEP Ústí nad Labem 2018.



Prostory bývalého tábora Nikolaj v roce 2009 s původní deskou. Fotografie: Michal Louč.
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pracovn%C3%AD_t%C3%A1bor_Nikolaj_\(J%C3%A1chymov\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pracovn%C3%AD_t%C3%A1bor_Nikolaj_(J%C3%A1chymov).JPG)